

Nr 7

Utlåtande i anledning av motion om åtgärder för att tillgodose de hemlösas hjälpbehov.

I en till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion, II:925, av herr *Carls-hamre* hemställes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om inventering och kartläggning av hjälpbehovet bland de egentligt hemlösa samt om skyndsamt förslag till åtgärder för att tillgodose detta hjälpbehov enligt i motionen angivna riktlinjer.

Motionären tar upp problemet med storstädernas hemlösa bottenskikt, de s. k. uteliggarna, och konstaterar att man vet mycket litet om de djupare orsakerna till deras ofta självförvållade nöd. Som en klart urskiljbar och ganska talrik grupp bland dessa nämner motionären de frånskilda männen, vilka genom den pressade familjesituationen och bostadsbristen inte haft kraft att lösa sådana praktiska problem, som de annars bort kunna lösa. Motionären anser det vara högst angeläget att så tidigt som möjligt bistå dessa genom uppsökande, rådgivande och praktiskt hjälpande insatser.

Vidare anför motionären att även sådana hemlösa som ej är mottagliga för förebyggande eller tillrättaförande hjälpinsatser måste få en villkorlös hjälp utan krav på bättring eller återanpassning.

Trots att de i motionen berörda problemen främst utgör en kommunal angelägenhet, anser motionären, att en inventering och kartläggning av hjälpbehovet i form av en kommunenkät i socialstyrelsens regi vore värdefull samt att man därefter bör överväga om vidare statliga åtgärder behövs. Härvid kan rekommendationer och anvisningar till kommunerna eventuellt i förening med stimulansbidrag till goda härbärgen komma i fråga.

Slutligen erinrar motionären om de ideella, frivilliga organisationernas arbete för de hemlösa, vilket oftast begränsas av brist på medel. Motionären anser att sådan hjälpverksamhet mer generöst än hittills bör kunna få statligt ekonomiskt stöd utan att förta dess karaktär av frivilliga insatser.

Utskottet

I motionen hemställes om åtgärder för att tillgodose de hemlösas hjälpbehov.

Den grundläggande bestämmelsen om socialhjälp återfinns i 1 § socialhjälpslagen som stadgar att varje kommun skall sörja för att den, som vistas i kommunen och som finnes vara i behov av hjälp, erhåller sådan hjälp. Trots att denna bestämmelse tillkommit så sent som 1956 har den av handikapputredningen i dess i augusti 1967 avgivna betänkande "Kommunerna och den sociala omvårdnaden" (SOU 1967:53) föreslagits bli ändrad på sådant sätt att den som vistas i kommunen skall

erhålla den omvårdnad, som med hänsyn till hans behov och förhållanden i övrigt kan anses tillfredsställande, samt den ekonomiska hjälp, som han kan finnas vara i behov av. Vidare föreslår handikapputredningen att bestämmelsen kompletteras med en skyldighet för kommunens socialnämnd att göra sig väl förtrogen med den enskildes behov av omvårdnad samt verka för att detta blir tillgodosett. Proposition i frågan väntas föreläggas riksdagen under våren 1968.

Sedan socialpolitiska kommittén i sitt slutbetänkande (SOU 1966:45) funnit sig böra avstå från att framlägga förslag om en vårdlag, trots att kommittén ansett behov föreligga av en sådan lag, har Kungl. Maj:t i december 1967 beslutat tillkalla sakkunniga för att göra en allmän översyn av den sociala vårdlagstiftningen. I direktiven uttalas att möjligheterna att sammanföra de tre vårdlagarna, nykterhetsvårdslagen, socialhjälpslagen och barnavårdslagen, förutsättningslöst bör undersökas. Vidare anföres att det är angeläget att möjligheterna att göra den förebyggande vården effektivare beaktas samt att genom en aktiv uppsökande vård skapas ökade förutsättningar för den ekonomiska och personliga trygghet, som samhällets vitt förgrenade anordningar på det sociala området syftar till.

Såsom utskottet uttalat i sitt utlåtande nr 52 år 1967 i anledning av motion om de eftersatta gruppernas problem, är det av vikt att dolda eller svåröverskådliga hjälpbehov blir kända för de organ som svarar för den sociala omvårdnaden samt att en aktiv, uppsökande verksamhet även inbegriper de människor som av olika anledningar kommit att inta en avvisande eller likgiltig hållning till samhällets hjälpåtgärder. Utskottet uttalade vidare att ytterligare sociala insatser behövdes för de eftersatta grupperna men ansåg sig kunna förutsätta att dess synpunkter skulle komma att beaktas i arbetet med den då ännu inte tillsatta utredningen om en samordnad lagstiftning för socialvården. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet som avsågs av riksdagen.

Utskottet finner att de i förevarande motion upptagna problemen beträffande de hemlösa till största delen är desamma som de som gäller de eftersatta grupperna, varför utskottets uttalanden i utlåtandet 52/1967 kan gälla även de hemlösa. Utskottet vill härjämte uttala vikten av att de frånskildas bostadsproblem, som det ankommer på de kommunala bostadsförmedlingarna att lösa, blir uppmärksammat. Önskemålet om direkta statliga åtgärder torde vara tillgodosett med framlagda förslag och den nyligen tillsatta utredningen, varför någon ytterligare inventering och kartläggning av hjälpbehovet inte torde erfordras.

Med hänvisning till vad som anförts får utskottet hemställa,
att motionen II:925 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 februari 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Oscar Carlsson (s), Hedlund (s), Eric Gustaf Peterson (fp), Helge Karlsson (s), Karl Pettersson (s), fru Hultell (h)*, herr Kilsmo (fp), fru Landberg (s), fru Diesen (h), herrar Svanström (cp), Ove Karlsson (s) och fru Nilsson (cp);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), fru Jäderberg (s), herrar Svensson i Kungälv (s), Lundmark (s), Wikner (s), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h)*, Andersson i Örebro (fp), Johansson i Växjö (cp)*, Hansson i Piteå (s), Thylén (h) och fru Fränkel (fp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.